

4. Osallistuva oppilas

Kaikille työrauha

– opettaja Maija Poppasena kaksipiippuisen talon katolla

Suomi-koulujen toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen. Oppilaalla ei ole lakisääteistä velvoitetta osallistua koulunkäyntiin. Suomi-koulujen vapaaehtoisuus on kuitenkin kaksipiippuinen juttu. Yhtäältä vapaaehtoisuus luo rennon ja motivoituneen tunnelman, jolloin oppilaat ovat halukkaita keskittymään tunnin teemoihin. Toisaalta vapaus voi luoda tunteen, ettei Suomi-koulun suorituksilla ole väliä. Tuntien kerhomaisuus ja totutusta poikkeava rakenne voivat olla omiaan aiheuttamaan keskittymisongelmia.

On tärkeää, että lapsi voi kokea Suomi-koulussa onnistumisen tunteita; oppilaan tulisi siis viihtyä koulussa. Usein sanotaan, ettei kurinpidollisia ongelmia ole, mikäli opettaja osaa suhteuttaa tuntien teemat ryhmälleen sopivan haastavasti ja hauskaasti. Helpommin sanottu kuin tehty: oppilaiden erilaisuus, opettajan kokemus, teemojen eriyttäminen ja vanhempien odotukset luovat kaikki osaltaan paineita tuntien kehittelyyn. Motivoitunein ja pätevinkään ”Maija Poppanen” ei aina pysty pitämään yllä järjestystä. Ongelmista ei aina uskalleta puhua, eikä opettajilla ole aina välttämättä edes valmiuksia ongelmatilanteiden käsittelyyn. Samat arkielämän ongelmat ja vaikeat tilanteet kuin muuallakin koulumaailmassa ovat myös osana Suomi-koulujen työtä.

Vanhemmat eivät aina halua tai tule edes ajatelleeksi kertoa opetushenkilökunnalle lapsensa ongelmista – lapsen ei haluta joutuvan erityistarkkailuun. Opettaja voi olla arka tarttumaan asiaan, koska pelkää leimautuvansa epäpäteväksi tai tylsäksi. Joissain kouluissa käytetään esitietolomakkeita, joissa kysytään tietoja lapsesta ja hänen elämästään opetuksen ja sen suunnittelun tueksi. Tarkoituksena ei ole udella eikä laittaa lasta erityistarkkailuun. Päinvastoin, tarkoituksena on löytää yhteinen sävel toimintaan. Tämä edellyttää hienotunteisuutta sekä vahvaa luottamusta avoimen ja turvallisen ilmapiirin luomiseksi (ks. taustatietolomakemalli liite 1).

Satunnaiset ongelmat selviävät usein lyhyellä selvittelyllä ja yhteisillä pelisäännöillä. Jatkuvat ja vaikeammat ongelmat juontavat sen sijaan juurensa laajemmista kokonaisuuksista (kotioloista, lapsen henkilökohtaisista ominaisuuksista, ryhmädynamiikasta, diagnosoimattomista oppimisvaikeuksista, väsymyksestä tai erimielisyyksistä suomen kielen käytön suhteen, esim. jos isä ei hyväksy suomea ja äiti tuo joskus jopa salaa lasta Suomi-kouluun).

Mitä tehdä tilanteen rauhoittamiseksi?

- ➔ **Vinkki 1:** Laadi aina lukukauden alussa oppilaiden kanssa luokalle säännöt. Säännöt kirjoitetaan ylös yhteisesti joko luokan yhteiseen taitojen kirjaan tai jokaisen vihkoon. Säännöt voidaan kirjata ylös myös kuvin ja keskustelemalla. Jos yhteisiä pelisääntöjä ei noudateta, ne otetaan esille ja kerrataan mitä on sovittu. Sääntöihin voidaan kirjata myös ehdotuksia siitä, a) mitä tapahtuu sääntöjä rikkoneelle oppilaalle, tai b) miten ryhmä palkitsee sen, ne tai koko ryhmän itsensä – jos kaikki on mennyt hyvin tai erittäin hyvin. Palkinto hyvästä yhteistyöstä voi olla peli tai leikki tunnin lopussa, seuraavaksi kerraksi tuotava lempimusiikki, tarra, leima tms.
- ➔ **Vinkki 2:** Tehkää yhdessä ”kivan luokkakaverin sopimus”, johon jokainen allekirjoittaa oman nimensä. Muistutetaan säännöllisesti, että sopimuksista pidetään puolin ja toisin kiinni – ihan kuten aikuistenkin maailmassa (ks. liitetiedostona kivan luokkakaverin sopimus pohja).
- ➔ **Vinkki 3:** Sopikaa luokassa jokin yhteinen merkki, joka tarkoittaa, että sillä hetkellä kaikki lopettavat sen, mitä ovat tekemässä ja kuuntelevat. Merkki voi olla esimerkiksi sellainen, että opettaja nostaa käden korkealle ylös pystyyn ja ”viittaa” sormet harallaan. Jopa viltimmät ja äänekkäimmät yleensä sen huomaavat, vaikka opettaja ei sano yhtään mitään.
- ➔ **Vinkki 4:** Puhu aina rauhallisesti ja selvästi, niin että jokainen saa puheesta mahdollisimman hyvin selvää. Äänen korottamista tulee välttää - mitä suurempi meteli, sitä kaaosmaisempi tunnelma luokkaan syntyy. Ole vaikka hetki ihan hiljaa, oppilaat pysähtyvät hetken jälkeen ihmettelemään, miksi opettaja ei sano mitään. Joskus myös kuiskausta tai salaperäistä puhetyyliä voi käyttää tehokeinona.
- ➔ **Vinkki 5:** Mieti omakohtaisia ja kiinnostavia tarinoita, hassuja sattumuksia tai kertomuksia (ulkoa). Joskus myös aiheita sivuava opettavainen kirjakin voi toimia. Usein lapset itse huomaavat kirjassa tai kertomuksessa olevan ongelmatilanteen antaen siihen ratkaisuvaihtoehtoja. Tällöin voi helposti johdattaa keskustelun luokassa olevaan tilanteeseen ja yhdessä lasten kanssa pohtia, voisivatko samat toimintamallit toimia myös omassa luokassa. Voit ottaa jonkin uuden ja hieman jännittävänkin aiheen esille, jos lapset ovat levottomia.
- ➔ **Vinkki 6:** Liiku ja liikuta! Lapsi liikkuu luonnostaan; oppilaat on hyvä välillä saada liikkumaan lyhyen pelin, leikin tai laululeikin avulla. Mikäli luokka on erittäin levoton, voi leikkiminen villitää oppilaita entisestään. Tilanearvion jälkeen kaikki käy: hippaleikki purkamaan pahimpia jännityksiä tai hiljainen arvauskisa, jos levottomuus johtuu sekavasta tunnelmasta.

Levottomuus voi johtua myös siitä, että teema on liian vaikea tai helppo. Jos tunnilla harjoitellaan ohjelmanumeroa juhlaan, eikä ryhmä rauhoitu työskentelyyn, voidaan kysyä, miten lapset kokevat esiintymisen: millainen ohjelmanumero/leikki heidän mielestään on? Vaihda leikki tarvittaessa.

→ **Vinkki 7:** Ohjaa selkeästi, neuvo rauhallisesti. On totta, että työ tulee ottaa vakavasti ja suunnitella hyvin. Tämä ei kuitenkaan tarkoita uhrautumista tai liiallista holhoamista. Oppilaille tulee voida osoittaa, mikä opettajaa suututtaa ja miksi, missä rajat ovat. Se on luonnollista ja osoittaa oppilaalle, että opettaja on ihminen siinä missä muutkin. Mutta opettaja on Henkilö, joka johtaa tilannetta Suomikoulun tuntien ajan. Yhdessä oppilaiden kanssa voidaan sopia, että jos sääntöjä ei noudata, niin siitä seuraa rangaistus. Rangaistus voi olla esim. hetki jäähytuolilla rauhoittumassa. Opettajan ei pidä pelätä hankalia tilanteita, vaikka ne eivät mukavilta tunnukaan. Kun oppilaat huomaavat, että opettaja on vankka ja luotettava aikuinen, he kokevat olonsa turvallisemmaksi.

Mielipahaa tai tilanteen luisumista käsistä ei ratkaista huutaen. Opettajan pitää ansaita auktoriteetti rauhallisen määrätietoisesti ja systemaattisesti mutta turvallisesti ja hellästi opastaen. Oppilaiden tulee voida luottaa opettajaan. Lupaukset on lunastettava poikkeuksetta. Rohkaisu, kannustaminen ja erilaisuuksien hyväksyminen ovat tärkeitä askelia yhteistyöhön – ja oikeudenmukaisuus sen elinehto.

→ **Vinkki 8:** Keskustele lasten ja/tai vanhempien kanssa. Tee se tilanteen mukaan – kahden tai ryhmässä. Ongelmat tulee ottaa esille kaunistelematta. Keskustelussa on kuitenkin muistettava lapsen hyvät puolet, missä on onnistuttu, missä on kehitytty. Pitää kuitenkin muistaa, että opettaja ei ole vanhempien opettaja. Keskustelun tulee olla monenvälistä, huomioivaa – ei syyttelyä tai yksipuolista neuvomista.

On hyvä tuoda esiin se, että ryhmässä työskennellään kaikkien hyväksi: Kerro, että välität kaikista oppilaista, ja näin ollen yhden oppilaan sooloilu on toisilta oppilailta pois.

→ **Vinkki 9:** Vuorottele eri tehtävätyyppejä tunnilla. Opettaja tuntee oppilaansa. Toiset jaksavat kuunnella pidemmän sadun, toiset hermostuvat jo muutaman minuutin kuluttua. Joka tapauksessa opettajan pitkää yksinpuhelia tulisi välttää ja aktivoida oppilaat toimintaan. Tunnit tulisi suunnitella käytännön näkökulmasta: Mitä oppilaat tekevät? Mitä heillä on kädessään? Missä he istuvat (pulpettien muodostelmaa ja istumajärjestyksiä on hyvä vaihdella)? Mistä he innostuvat?

→ **Vinkki 10:** Vierailijoita tunneille – oppilaiden vanhempien tai ystävien osaamista voi hyödyntää: Suunnitelkaa teemapäiviä. Vanhemmat voivat vuorotellen tulla kertomaan esim. ammatistaan tai harrastuksistaan lapsille.

Mikäli mikään ei auta – ota laatikkoon varalta kattilan kannet ja paukauta ne yhteen, kun haluat suunvuoron. Toimii ainakin kerran!

4.1 Yhteistoiminnallisuus osana oppimis- ja opettamisprosessia

Joskus on hyvä irtautua opettajakeskeisestä ryhmään ja omaan luokkahuoneeseen rajoittuvasta opetuksesta kohti yhteistoiminnallisuutta. Luultavasti et ole ainoa

opettaja koulussasi, joten mikäpä estäisi suunnittelemasta yhteistä oppimiskokonaisuutta kollegasi kanssa? Yhteistoiminnallinen oppiminen tarkoittaa yhdessä toimimista esim. pienryhmissä, joissa jokaisella osallistujalla on aktiivinen rooli. Esimerkiksi erilaiset toimintarastit tai pisteet ovat oiva esimerkki yhteistoiminnallisuudesta, jossa kaikki osallistujat – myös opettaja – oppivat. Ryhmätyöstä tämä eroaa siinä, että toimitaan yhdessä sen hyväksi, että jokainen ryhmän jäsen oppii ja toimii sen sijaan, että yksi tekee ja toiset katsovat vierestä. Väistämättä oppilaat oppivat myös toinen toisiltaan, kun he kommunikoivat keskenään ryhmässä vuorovaikutteisesti. Suomikouluryhmässä tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että esimerkiksi pidemmällä kielenoppimisessa olevat opettavat hitaammin edistyviä tai että, joku jolla on erityistietoa käsiteltävästä aiheesta, esim. harrastuksensa perusteella, opettaa muita. Pelkkien luokkatovereiden varaan ei toki opettamista voi jättää, vaan opettaja kantaa päävastuun opettamisesta.

- ➔ **Vinkki 1:** Sopikaa yhdessä toisten teemaan osallistuvien opettajien kanssa kiinnostava aihekokonaisuus esim. “maidon matka maatilalta juomalasiin”. Etsikää aiheeseen sopivaa materiaalia internetistä, josta löytyy paljon ravintoon, terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä valmiita materiaalikokonaisuuksia. Lisäksi maksullisia, erikseen tilattavia, aineistopaketteja on saatavilla. Ulkomaille toimittamisessa saattaa olla vaikeuksia, joten tarvittaessa aineistot kannattaa tilata Suomessa olevalla luottohenkilölle, joka välittää ne eteenpäin Suomi-koululle.
- ➔ **Vinkki 2:** Jakakaa teema vastuualueittain ja miettikää, miten kokonaisuus toteutetaan. Sopisiko esim. rastityöskentely iän tai taitojen mukaan jaetuille oppilasryhmille? Sopikaa, kuka hoitaa mitäkin rastia. Tarvitaanko ulkopuolista asiantuntijaa? Hyödyntäkää vanhempia, tuttavien ja verkostojanne.
- ➔ **Vinkki 3:** Työstäkää materiaaleja rasteittain eri taitotasoille. Esimerkiksi opettaja A keskittyy rastillaan lehmään eläimenä ja siihen, kuinka ruoho muuttuu maidoksi. Seuraavalla rastilla opettaja B kertoo lypsämisestä ja maidon matkasta lehmästä meijeriin. Viimeisellä rastilla opettaja C kertoo maidosta ja sen merkityksestä osana terveellistä ruokavaliota.

Vinkkejä teema-aiheen suunnitteluun:

www.maitojaterveys.fi

www.milkworks.fi

www.mtk.fi

www.finfood.fi

www.kidius.fi

<http://opetus.ruokatieto.fi>

- ➔ **Vinkki 4:** Jokainen opettaja eriyttää omaa teemaansa sen mukaan, montako ryhmää rastille on tulossa ja miten oppilaat on ryhmiin jaettu. Sama aihe eriytyy kuin Barbababa eri ryhmille sopivaksi.

- **Vinkki 5:** Ennen kuin teemaa lähdetään toteuttamaan rasteittain, olisi hyvä pitää yhteinen alustus päivän aiheesta sekä sopia pelisäännöt ajankäytöstä rasteilla, työrauhasta ja oppimistehtävistä (mitä olisi tarkoitus oppia ja millä keinoin). Ennen työskentelyn aloittamista opettajien tulisi selvittää keskenään, mitä odotetaan opittavaksi: esimerkiksi uusien sanojen ilmaantuminen puheeseen. On myös mietittävä, edellytetäänkö kaikilta oppilaita samantasoista suoritusta vai asetetaanko yksilöllisempiä tavoitteita eri taitotasolle. Käytännössä tämä voi tarkoittaa, että pidemmällä kielenoppimisessa olevien odotetaan oppivan maitoon ja sen tuottamiseen liittyviä uusia sanoja, joiden avulla voi itse kertoa maidon matkan ruohosta ruokapöytään. Vastaavasti alkeistasolla riittää, että tunnistaa maitoon liittyviä yksinkertaisia sanoja.
- **Vinkki 6:** Rastityöskentelyn jälkeen pidetään kaikille ryhmäläisille yhteinen lopputuokio, jossa oppilaat voisivat itse kerrata, mitä ovat oppineet ja miten mahdolliset epäselviksi jääneet asiat tai mieleen nousseet kysymykset selvitetään.
- **Vinkki 7:** Oppitunnin jälkeen myös opettajien olisi hyvä pitää palautepalaveri. Mikä sujui hyvin? Mikä tuntui itsestä vaikealta ja miksi? Mitä olisi voinut tehdä toisin? Toteutuivatko suunnitelmat vai pitikö improvisoida jotain uutta? Miksi? Näin saadut kokemukset auttavat tulevilla kerroilla vastaavan ohjelman suunnittelussa ja antavat tietoa opettajalle hänen omasta toiminnastaan. Oikeita ja vääriä vastauksia ei ole, tärkeintä on arvioida omaa työtään ulkopuolisin silmin ja ottaa oppia mahdollisista virheistä tulevaa varten.
- **Vinkki 8:** Yhteistoiminnalliset teemakokonaisuudet nostavat me-henkeä, mikä on taatusti tarpeen ulkosuomalaislapsilla valtaväestön puserruksessa. Tarkoituksena ei ole toteuttaa kaikkea opetusta lähes koko koulun oppilaiden voimin. Muutamakin kerta lukuvuodessa tekee jo ihmeitä!
- **Vinkki 9:** Sopivia aiheita yhteistoiminnallisesti toteutettaviksi ovat mm. aikakauslehti-päivä, lasten ensiapukoulutus, Suomen tasavallan presidentin päivä, maatila, liikenneturvallisuus jne.

4.2 Luovuus ja luonto – esimerkki yhteistoiminnallisesta koulukerrasta

Tapahtuma **LUOVUUS JA LUONTO** – tärkeät voimavaramme!

“Luovuuden lähteillä, Luonnon lähellä!” -tapahtuma järjestettiin Belgian Suomi-koulussa huhtikuussa 2009. Päivä oli Veera Toivosen ideoima. Tapahtuma alkoi klo 10 ja päättyi klo 14 (4 oppituntia ja tauko).

Tapahtumaan osallistui koko koulu, noin 65 oppilasta, opettajat, apuopettajat sekä lasten vanhempia. Tapahtuma järjestettiin koulun viereisessä suuressa puistossa, johon kuuluu myös laajoja metsäalueita.

Teemapäivän perusajatus ja tapahtuman taustaa

Opettajien kannattaa seurata niin eri ministeriöiden, kansainvälisten järjestöjen kuin pienempienkin toimijoiden (paikalliset yhdistykset, liitot ja järjestöt) kalentereita. Monet teemapäivät ja -vuodet voidaan hyödyntää myös koulun toiminnassa ainakin osittain. Valitusta ajankohtaisesta teemasta on yleensä saatavilla paljon lisämateriaalia, joista opettajakunta saa hyviä virikkeitä oman koulun teemojen kehittämiseen. Seuraavassa esitelty tapahtuma perustuu vuoden 2009 teemaan ja toimii pohjana Suomi-koulun ulkoilupäivälle.

Teemapäivän perusajatus

Vuosi 2009 on luovuuden ja innovoinnin teemavuosi (Opetusministeriö)
Lainaus www.minedu.fi -sivustolta:

“Tulevan vuoden aikana halutaan kasvattaa ihmisten tietoisuutta luovuuden ja innovaatioiden mahdollisuuksista, ja luovuuden sekä innovatiivisuuden pulppuamista tuetaan monin eri tavoin. Tärkeää on esimerkiksi luoda ympäristö, joka tukee uusien ideoiden syntyä. Teemavuoden tärkein ja vaikein haaste on päästä luovuuden tavoittelussa mahdollisimman konkreettiseen tekemiseen, jonka tulokset tulevat näkymään kaikkien arjessa”.

Teemaan tutustuminen ennen ulkoilupäivää:

Asiaan tutustutaan oppilaiden kanssa pienryhmissä kahtena perättäisenä kertana ennen teemapäivää. Tällöin tutustutaan opettajan johdolla suomalaisen metsän eliömaailmaan sekä opitaan tunnistamaan yleisimpiä kasveja (apuna kirjat, tehtävämonisteet, kuvakortit, opettajan oma materiaali, askartelu).

Maaliskuun lopussa lapset muistavat ja tunnistavat suomen kielellä esim. Suomen suurimmat nisäkkäät ja petoeläimet. Kasvikunnasta tulisi tunnistaa tärkeimmät havu- ja lehtipuut. Opettajien tulee suhteuttaa opetetun tiedon määrä/askarteluprojektit kukin ryhmänsä tason ja ikäryhmän mukaan.

Ryhmässä tulisi korostaa oppilaiden omien oivallusten tärkeyttä. Esimerkiksi: Mistä leipä tehdään? – Jauhoista! Mistä jauhot tulevat? – Viljasta! Mitä vilja on? jne. Samaa kaavaa voi käyttää mihin tahansa raaka-aineeseen tai materiaaliin. Parasta on lähteä liikkeelle jo ennestään tutusta, arkisesta asiasta ja edetä välietapein kohti raaka-ainetta, luonnonmateriaalia ja sen myötä ottaa esille myös kierrätys tai uusiokäyttö.

Tuntien aikana opittua kerrataan ja syvennetään teemapäivän aikana.

Tapahtuman toteutus:

Aamulla klo 10.00 jakaannutaan tuttuihin pienryhmiin. Opettaja tarkistaa läsnäolijat ja jakaa viimeisiä ohjeita. Johtava opettaja on valmistellut tarkan aikataulun ja ohjelmarungon viikkoa ennen tapahtumaa ja jakanut sen koulun johdolle, opettajakunnalle ja vanhemmille. Näin kaikki tietävät koko ajan, missä kohtaa metsää tai puistoa mikäkin ryhmä on ja missä järjestyksessä opettajien pisteillä kierretään, milloin on evästauko jne.

Noin klo 10.15 lähtien lapset kiertävät tapahtuman eri pisteillä. Jokainen opettaja on kehittänyt yhden luontoaiheisen tema-/toimintapisteen. Jokainen ryhmä kiertää pisteillä järjestyksessä niin, että päivän lopuksi kukin ryhmä on käynyt jokaisen opettajan pisteellä. Toimintaan tarvitaan mukaan vapaaehtoisia vanhempia tai muita apujoukkoja (ryhmien siirtyminen, evästauko, wc-asiat, muut huoltotoimet, ensiapupakkaukset jne.).

Teemapisteiden pääpaino on innovatiivisuudessa ja luovuudessa. Tärkeää on, että lapsen taitoja rohkaistaan ja häntä autetaan kehittämään ihan itse tai kaverin kanssa esillä olevista materiaaleista uutta, oli se sitten energiaa, tanssia, laulua, näytelmää, ajatuksia, piirroksia, ideoita – mitä tahansa.

Tärkeää on, että jokainen opettaja suunnittelee aiheen, jota on helppo varioida kunkin ikä- ja taitotason mukaan. Teemapäivänä jokaisen opettajan luona käy 3–12-vuotiaita lapsia.

Oppilaille on aikaa viipyä kullakin toimintapisteellä noin 20–25 minuuttia. Osa tuntien ajasta menee evästaukoon, järjestäytymiseen sekä loppusiivoukseen.

Opettajat asettautuvat eri puolille puistoa ja metsää – keskelle luontoa.

Teemapiste 1:

Mitä on luonto? Kuka korjaa roskat? Mihin minun t-paitani menee, kun se jää pieneksi? Mitä on kierrätys? Mitä uhanalaisia eläimiä tunnen?

Pisteessä istutaan opettajan ympärillä ruoholla ja tutustutaan ensin värikkäin kuvin erilaisiin maisemiin. Maisemista keskustellaan ja mietitään, mitä maisemassa näkyy (eläimet, kasvit) ja mistäpäin kuvat voisivat olla. Tämän jälkeen tutkitaan kuvia, joissa kuvataan ilmaa, happea, vettä, ruokaa jne. Keskustellaan, mihin näitä kaikkia tarvitaan. Mitä tapahtuu meille, kasveille ja eläimille, jos ilma on likaista? Miksi ilma likaantuu? Miksi vettä ei voi juoda mistä vain? jne.

Mietitään, miten itse voimme säilyttää luontoa puhtaampana. Miten esitämme ilmaston- ja veden likaantumisen pienillä teoilla? Kuinka juuri minä voin vaikuttaa? Oppilaat miettivät myös, miten kotona nyt eri asiat tehdään: Mihin vanhat vaatteet, kirjat, pullot ja purkit menevät? Miksi muovi pitää kierrättää? Mistä muovia saadaan? (Edistyneempien oppilaiden kanssa voidaan raaka-aineista puhua laajemminkin). Lopuksi kerrataan varoitus- ja ohjekuvia, joita pesuainepurkkien kyljissä on. Mitä merkitsee pääkallo? Entäpä (kierrätys-) nuolet? Mikä on joutsenmerkki? Mikä on EU:n ympäristömerkki? jne. Miksi näitä merkkejä on joissain tuotteissa ja toisissa ei? Mitä sanoja ovat bio, eko ja luomu?

Nuorimpien oppilaiden kanssa käydään läpi myös erilaisia maisemia, mutta pääpaino on eläinkunnassa. Lasten kanssa mietitään, miten eläimet elävät luonnossa ja mitä meidän tulee tehdä, että eläimillä on hyvä olla. Opetellaan muutaman uhanalaisen eläimen nimi (esimerkiksi: naali, jokihelmisimpukka, kiljuhanhi, saimaannorppa, panda).

Lisätietoa teeman käsittelyyn löytyy internetistä paljon, ohessa muutama vinkki tiedonhakuun:

Eko-Elmeri Roska-Repen jäljillä materiaalien ihmemaassa:

<http://www.ymparisto.fi/>

Yhteinen maapallo: <http://www.ymparistokasvatus.fi/>

Ekopatti-teema: <http://www.otava.fi/>

Maailman luonnonsäätiö: www.wwf.fi

Teemapiste 2:

Draamaa metsän siimeksessä

Pisteessä on kasvien/puiden tunnistusta ympäristöstä. Lisäksi parin kuvakorttipakan avulla opitaan eläimiä ja kuvia. Oppilaat esittävät toisilleen pantomiimein, tai edistyneemmät sanoin ja lausein, kuvan tai tekstin esittämän eläimen tai kasvin. Lisäksi opettaja on keksinyt muutamia loruja, joita ryhmät esittävät ja opettelevat, esimerkiksi "eläinhahmot luonnonpelastuspuuhissa". Oppilaat voivat myös visailla siitä, mikä kuuluu mihinkin: pähkinä puuhun, marja suuhun, roska koriin jne. Eri aktiviteetteja vaihdellaan ryhmän tason, keskittymiskyvyn ja ajan mukaan.

Teemapiste 3:

Metsämörriin tarinoita

Opettajalla on opetuksen apuna ja havaintovälineenä ja apuna (pienimpiä oppilaita silmällä pitäen) "Metsämörri"-satuhahmo. Metsämörriin kanssa opettaja ja oppilaat käyvät läpi seuraavia aiheita, ryhmien tason mukaan muunneltuina:

- halataan puunrunkoa yksin ja ryhmässä isompia runkoja
- kävellään poluilla ja puun juurilla
- kuunnellaan lehtien havinaa, lintuja, tuulta, ehkä lentokoneitakin
- haistellaan maata ja mahdollisia kukkia niitä taittamatta
- kokeillaan tasaisia ja röpelöisiä kiviä (otettu mukaan)
- opetellaan tunnistamaan käpy, lehti, neulanen yms.
- kerätään pudonneita lehtiä, oksia yms. joko yksin tai ryhmässä

Isommat miettivät, kertovat, lukevat ja esittävät asioita ja tilanteita luonnossa, jossa ihminen liikkuu luontoa rasittamatta, eli ei roskata. Tämä tarkoittaa, että kierrätetään omat roskat, ei häiritä luonnon rauhaa, mitä jokamiehen oikeudet sallivat meille jne.

Oppilaat jaetaan pienempiin ryhmiin, ja pikkuryhmät valmistelevat keskenään (esim. pareittain) jostain hauskaasta kuvasta/tekstistä tilanteen, jonka he sitten esittävät muulle ryhmälle. Kuvissa on edellä käsiteltyjä asioita.

Pienempien ryhmien tehtäviä voi tarvittaessa muunnella isommillekin, jos esittäminen ei tunnu sujuvan tai aikaa jää yli.

Periaatteena on antaa tietoa kokeillen ja keskustellen siitä, miten luonnossa voisi liikkua siitä nauttien mutta luontoa liikaa rasittamatta.

Teemapiste 4:

Energiat kiertoon: urheilun ja leikin

Yhden toimintapisteen tavoitteena on saada oppilaat liikkumaan ja purkamaan energiaa. Opettaja on valmistellut perinteisiä juoksuleikkejä (hippa, polttopallo) sekä muutaman rauhallisemman leikin luonnon keskelle (tervapata, väri, kuvapatsaat).

Ulkoleikkejä löytyy monista kirjoista sekä tietysti internetistä.

Teemapiste 5:

Käsityö kunniaan!

Opettajan johdolla ja muutaman vanhemman avustuksella jokainen oppilas painaa oman t-paitansa kangasvärein. Jokaiseen t-paitaan (vapaa- valintaisin värein) tulee ääriiviivakuva Suomen kartasta, jonka perään sana koulu ja vuosiluku 2009. Muut painokuviot vapaa- valintaisia, tarjolla mitä erilaisimpia perunaleimasimia ja -muotteja.

Opettaja tai opettajat yhdessä valmistavat painosabluunat etukäteen. Noin sataa paitaa kohden tarvitaan 10–15 sabluunaa, parhaiten sabluunamateriaaliksi soveltuu paksu kontaktimuovi, remontoinnissa käytettävä tarttuva suojamuovi tai vastaava.

Eri luonnonmateriaalien käyttö osana päivän askareita (kestävä kehitys).

Tapahtuman tavoitteena on Suomi-koulun ryhmähengen kohottaminen. Lisäksi tarkoituksena on, että jokaisella oppilaalle jäisi tapahtumasta muistoksi koulun yhteinen, mutta itse kuvitettu (ekologisesti viljellystä puuvillasta valmistettu) t-paita. Luontoteemaan liittyen jokainen oppilas painaa itse oman t-paitansa luontoystävällisin kangasvärein. Samalla harjoitetaan kädentaitoja.

Vaihtoehtoisesti t-paita (yksivärinen) voi olla kierrätetty. Koulun oppilaat tuovat jokainen kotoaan yhden vanhan paidan, jonka haluavat koristella. Oppilaat, joilla on paljon vanhoja paitoja, voivat tuoda paitoja myös muiden käyttöön.

Kirpputorista jatkuvuutta

Teemapäivän ajatus kantaa läpi loppulukukauden. Vanhempainyhdistys ja koulun johto järjestävät keväällä koulun tiloissa kirpputorin. Kirpputorilta voi varata myyntipöydän. Myynnin tuoton saa myyjä itse pitää, mutta koulun myyntiin voi lahjoituksena luovuttaa vanhoja tavaroitaan kuka tahansa. Kirpputoripöydän vuokratuloilla (10 euroa/paikka) rahoitetaan koulun toimintaa.

Kirpputori osoittaa lapsille (ja aikuisille) kierrätyksen merkityksen ja antaa esimerkin siitä, miten kuka tahansa voi kierrättää tavaroita ja kuormittaa luontoa vähemmän.

Teemapäivän kustannuksista

– Luonnonvalkoinen bio-puuvillasta valmistettu t-paita tai vaihtoehtoisesti oma vanha paita. Paidat painetaan sekä koululaisille että opettajille. Lisäksi painetaan myös muutamia ylimääräisiä paitoja, jotka myydään koulun kevätjuhlassa varainhankintana koululle.

– Paitoja tarvitaan yhteensä 100 kpl. Bio-puuvillaisen t-paidan hinta postitus- ja toimituskuluineen on noin 5–7€/ kpl.

Oma t-paita on ilmainen.

– Kangasvärit, noin 3–4 eri väriä, kutakin 2–3 pulloa.

Isojen kangasvärien hinta noin 10 euroa/pullo.

– Muut päivän toiminnot tullaan tekemään jo koulun olemassa oleville tarvikkeille, sekä luonnonmateriaaleja (kävyt, oksat, kivet, kierrätyslasi/-keramiikka, kierrätyspaperi jne.) käytetään leikeissä/askartelussa/teemapisteillä.

Tapahtuman kokonaiskustannukset yhteensä noin 50–700 euroa riippuen teemapäivän toteutustavasta, Suomi-koulun sijainnista, ostoajankohdasta jne. Suurin kustannuserä on t-paidat, mutta mikäli käytetään vanhoja t-paitoja, vain kangasvärit tulee hankkia.